

TÜRKİYE-LİBYA MAKİNE VE AKSAMLARI SEKTÖRÜ DIŞ TİCARETİ

A. TÜRKİYE-LİBYA DIŞ TİCARETİ

Türkiye ile Libya arasındaki ticaret rakamları aşağıdaki tabloda verilmiş olup, 2002 yılında yaklaşık 919 milyon \$ olan toplam dış ticaret hacmi %13,5 oranında artış kaydederek 2007 yılında 1 milyar 43 milyon \$'a ulaşmıştır.

2007 yılında 643 milyon \$ ihracatımıza karşılık, söz konusu ülkeden 400 milyon \$ ithalatımız bulunmaktadır. Libya ile dış ticaretimiz 2007 yılına kadar genel olarak ülkemiz aleyhine dış ticaret açığı verirken, 2007 yılında bu durum değişmiş ve ihracat rakamı ithalatın üzerine çıkarak dış ticaret fazlası oluşmuştur. Diğer taraftan, 2007 yılında Libya'ya olan ihracatımız bir önceki yıla göre %31 oranında artarken, Libya'dan gerçekleşen ithalatımız gerileme göstererek %83 oranında azalma sergilemiştir.

Türkiye-Libya Dış Ticareti (Milyon \$)

Yıllar	İhracat	%Değişim	İthalat	%Değişim	Toplam Ticaret Hacmi	Dış Ticaret Dengesi
2002	165	-	754	-	919	-589
2003	255	55	1.073	42	1.328	-818
2004	337	32	1.514	41	1.851	-1.177
2005	384	14	1.989	31	2.373	-1.605
2006	489	27	2.297	15	2.786	-1.808
2007	643	31	400	-83	1.043	243
2007*	424	-	274	-	698	150
2008*	823	94	266	-3	1.089	557

*(Ocak-Eylül) verileri kullanılmıştır.

Kaynak: TÜİK verileri

İki ülke arasında dış ticaretin daha yakından incelenmesi amacıyla mal grupları bazında verilere bakıldığında; 2007 yılında Türkiye'nin Libya'ya yaptığı toplam ihracat içinde en büyük paya sahip olan ürün 95 milyon \$ ile "değirmencilik ürünleri"dir. Onu, 78 milyon \$ ile 84. fasılda yer alan "nükleer reaktörler, kazan, makine ve cihazlar" takip etmektedir.

Türkiye'nin Libya'ya İhraç Ettiği Başlıca Mallar (\$)

GTİP	MADDE ADI	2006	2007	2008
				(Ocak-Eylül)
11	DEĞİRMENCİLİK ÜRÜNLERİ,MALT,NİŞASTA,İNÜLİN,BUĞDAY GLUTENİ	43.431.588	95.120.944	84.891.111
84	NÜKLEER REAKTÖRLER,KAZAN;MAKİNA VE CİHAZLAR,ALETLER,PARÇALARI	48.473.327	78.464.723	128.406.283
73	DEMİR VEYA ÇELİKTEN EŞYA	58.226.100	74.124.376	92.849.221
85	ELEKTRİKLİ MAKİNA VE CİHAZLAR,AKSAM VE PARÇALARI	75.659.286	58.392.941	90.121.089
39	PLASTİK VE PLASTİKTEN MAMUL EŞYA	21.129.295	43.565.065	55.389.762
62	ÖRÜLMEMİŞ GİYİM EŞYASI VE AKSESUARLARI	34.211.722	36.272.559	34.658.404
94	MOBİLYALAR,AYDINLATMA,REKLAM LAMBALARI,PREFABRİK YAPILAR	10.163.556	31.393.565	35.586.833
72	DEMİR VE ÇELİK	5.680.259	25.117.497	32.668.687

71	İNCİLER,KIYMETLİ TAŞ VE METAL MAMULLERİ,MADENİ PARALAR	26.358.555	23.901.667	20.104.291
87	MOTORLU KARA TAŞITLARI,TRAKTÖR,BİSİKLET,MOTOSİKLET VE DİĞER	15.428.804	19.983.193	43.357.920
	DİĞER	150.498.731	156.813.371	205.085.823
	TOPLAM	489.261.223	643.149.901	823.119.424

Kaynak: TÜİK Verileri

2007 yılında Türkiye'nin Libya'dan ithalatında birinci sırayı 300 milyon \$'lık değeriyle "mineral yakıtlar ve yağlar" almaktadır. Onu sırasıyla "plastik ve plastikten mamul eşya" ile "gübreler" takip etmektedir.

Türkiye'nin Libya'dan İthal Ettiği Başlıca Mallar (\$)

GTİP	MADDE ADI	2006	2007	2008 Ocak-Eylül
27	MİNERAL YAKITLAR,MİNERAL YAĞLAR VE MÜSTAHSALLARI,MUMLAR	2.209.006.986	299.692.053	210.516.799
39	PLASTİK VE PLASTİKTEN MAMUL EŞYA	31.919.952	24.146.360	23.711.344
31	GÜBRELER	25.371.965	21.138.548	4.525.708
28	İNORGANİK KİMYASAL MÜSTAHSALLAR,ORGANİK,İNORGANİK BİLEŞİKLER	2.666.839	21.045.332	11.969.814
72	DEMİR VE ÇELİK	692.728	12.703.412	3.739.336
26	METAL CEVHERLERİ,CÜRUF VE KÜL	6.395.049	9.550.379	0
29	ORGANİK KİMYASAL MÜSTAHSALLAR	15.836.333	4.427.778	7.479.406
03	BALIKLAR,KABUKLU HAYVANLAR,YUMUŞAKÇALAR,DİĞER OMURGASIZLAR	2.074.794	2.270.604	1.585.160
41	HAM POSTLAR,DERİLER (KÜRKLER HARIÇ) VE KÖSELELER	1.747.046	2.056.748	627.486
71	İNCİLER,KIYMETLİ TAŞ VE METAL MAMULLERİ,MADENİ PARALAR	918.713	1.431.226	1.274.941
	DİĞER	720.394	1.257.820	565.775
	TOPLAM	2.297.350.799	399.720.260	265.995.769

Kaynak: TÜİK Verileri

B. LİBYA'NIN MAKİNE ve AKSAMLARI SEKTÖRÜ DIŞ TİCARETİ

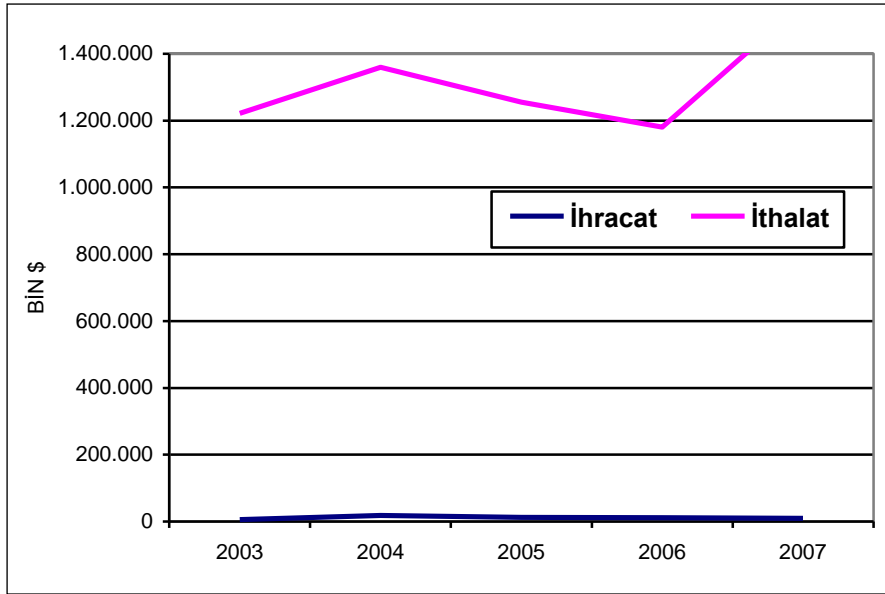
2003-2007 yılları arasında Libya'nın makine ve aksamları dış ticaret verileri analiz edildiğinde dış ticaret açığının genel olarak artış eğiliminde olduğu dikkat çekmektedir. 2006 yılında açığın bir miktar gerileyerek 1,2 milyar \$ düzeyinde gerçekleştiği, 2007 yılında ise 1,5 milyar \$'ı aştığı gözlenirken, ithalatta en büyük artış oranı 2007 yılında, ihracatta en büyük artış oranı ise 2004 yılında kaydedilmiştir. 2007 yılında makine ve aksamları sektörü ihracatı %19 azalarak 9 milyar \$ olan Libya'nın sektör ithalatı ise %31 artarak 1,6 milyar \$ olmuştur.

Libya'nın Makine ve Aksamaları Sektörü Dış Ticareti (84.Fasıl)

Yıllar	İthalat		İhracat		Dış Ticaret Dengesi
	1.000 \$	Değişim (%)	1.000 \$	Değişim (%)	1.000 \$
2003	1.221.673		6.199		-1.215.474
2004	1.359.908	11,3	18.655	200,9	-1.341.253
2005	1.254.870	-7,7	12.751	-31,6	-1.242.119
2006	1.180.527	-5,9	11.559	-9,3	-1.168.968
2007	1.551.516	31,4	9.318	-19,4	-1.542.198

Kaynak: ITC, Trade Map

Libya'nın Makine İhracatı ve İthalatı

Dörtlü GTİP bazında sıralandığında 2006 yılında Libya'nın başlıca makine ithal kalemleri arasında 124,9 milyon dolar ile G.T.İ.P: 8411'de yer alan "turbojetler, turbo-propeller, diğer gaz türbinleri" ilk sırada yer almaktadır. Diğer önemli ithal ürünleri ağır iş makine ve cihazlarının aksamı, parçaları; sıvılar için pompalar, sıvı elevatörleri ve muslukçu, borucu eşyası (basınç düşürücü termostatik valf dahil)dır.

84. Fasıl İtibariyle Libya'nın Makine İthalatında Dörtlü GTİP Bazında İlk 30 Kalem (1.000 \$)

GTİP	MADDE ADI	2003	2004	2005	2006
8411	TURBOJETLER, TURBO-PROPELLER, DİĞER GAZ TÜRBINLERİ	189.392	199.862	126.388	124.870
8431	AGIR İŞ MAKİNE VE CİHAZLARININ AKSAMI, PARÇALARI	70.808	98.079	94.619	102.800
8413	SIVILAR İÇİN POMPALAR, SIVI ELEVATÖRLERİ	79.422	88.105	94.853	94.493
8481	MUSLUKÇU, BORUCU EŞYASI-BASINÇ DÜŞÜRÜCÜ, TERMOSTATİK VALF DAHİL	97.849	97.798	87.291	81.315
8479	KENDİNE ÖZGÜ FONKSİYONLU MAKİNE	59.776	114.039	71.344	77.512

	VE CİHAZLAR				
8421	SANTRİFÜJLE ÇALISAN KURUTMA, FİLTRE, ARITMA CİHAZLARI	92.289	92.047	78.894	59.000
8429	DOZERLER, GREYDER, SKREYPER, EKSKAVATÖR, KÜREYİCİ, YÜKLEYİCİ VB.	32.918	22.749	56.090	47.543
8414	HAVA-VAKUM POMPASI, HAVA/GAZ KOMPRESÖRÜ, VANTİLATÖR, ASPIRATÖR	86.551	85.954	39.593	43.363
8415	KLİMA CİHAZLARI-VANTİLATÖRLÜ, İSİ, NEM DEĞİSTİRME TERTİBATLI	39.445	42.918	37.504	42.482
8474	TOPRAK, TAŞ, METAL CEVHERİ VB. AYIKLAMA, ELEME VB. İÇİN MAKİNELER	34.890	47.963	19.906	38.716
8471	OTOMATİK BİLGİ İŞLEM MAKİNELERİ, ÜNİTELERİ	19.399	20.782	44.699	33.991
8422	YIKAMA, TEMİZLEME, KURUTMA, DOLDURMA VB. İŞLER İÇİN MAKİNE, CİHAZ	14.813	18.796	42.543	23.976
8418	BUZDOLAPLARI, DONDURUCULAR, SOĞUTUCULAR, İSİ POMPALARI	32.614	48.590	32.830	23.552
8430	TOPRAK, MADEN, CEVHERİ TASIMA, AYIRMA, SEÇME VB. İS MAKİNELERİ	17.975	18.323	14.507	23.542
8406	BUHAR TÜRBİNLERİ	4.570	12.857	35.458	21.884
8424	SIVI, TOZLARI PÜSKÜRTMEYE, DAGITMAYA MAHSUS MEKANİK CİHAZLAR	17.532	14.804	14.865	20.816
8419	İSİ DEĞİŞİKLİĞİ YÖNTEMİ İLE MADDELERİ İŞLEMELER İÇİN CİHAZLAR	69.225	82.846	35.996	20.497
8409	İÇTEN YANMALI, PİSTONLU MOTORLARIN AKSAM-PARÇALARI	16.934	14.723	20.502	19.726
8485	YARI İLETKEN DİSK, ELEKTRONİK ENTEGRE DEVRESİ, DÜZ PANEL GÖSTERGESİNİN İMALATI İÇ	21.120	24.475	11.686	16.597
8402	BUHAR JENERATÖRLERİ, KIZGIN SU ÜRETMEN KAZANLAR	5.863	20.564	56.352	15.594
8458	METALLERİN İŞLENMESİNE MAHSUS TORNA TEZGAHLARI	766	950	2.501	14.804
8427	FORKLİFTLER; KALDIRMA, İSTİFLEME TERTİBATLI SARYOLAR	5.489	8.185	9.315	12.483
8438	YIYECEK/İÇECEK SANAYİNDE KULLANILAN MAKİNE VE CİHAZLAR	29.995	4.930	11.888	11.416
8483	TRANSMİSYON MİLLERİ, KRANKLAR, YATAK KOVANLARI, DİSLİLER, ÇARKLAR	9.206	7.823	9.361	11.238
8477	KAUÇUK, PLASTİK ESYA İMAL VE İŞLEME MAKİNE VE CİHAZLARI	14.381	6.584	10.561	10.884
8437	TOHUMLARI TEMİZLEME, AYIRMA, ÖĞÜTME, İŞLEME MAKİNE VE CİHAZLARI	1.716	2.078	20.087	10.054
8454	TAV OCAKLARI, DÖKÜM POTALLARI, KÜLÇE KALIPLARI, DÖKÜM MAKİNELERİ	1.369	3.220	4.840	9.400
8436	TARIM, ORMANCILIK, KÜMES HAYVANCILIGINA MAHSUS MAKİNE, CİHAZLAR	11.622	13.660	19.172	9.310
8404	BUHAR KAZANLARI, İSİTMA KAZANLARI İÇİN YARDIMCI CİHAZLAR	433	678	7.779	9.197
8426	GEMİ VİNÇLERİ, MAÇUNALAR, HALATLI VİNÇLER, DÖNER KÖPRÜLER	12.287	7.826	3.011	9.014

Kaynak: ITC, Trade Map

Libya'nın en fazla makine ithal ettiği ilk beş ülke olan İtalya, Almanya, ABD, İngiltere, Çin ve İsviçre ülkenin makine ithalatının %73'ünü teşkil etmektedir. Türkiye ise ülkenin makine ithalatında 11. sırada yer almaktadır.

84. Fasl İtibariyle Libya'nın Ülkelere Göre Makine İthalatı (1.000 \$)

SIRA	ÜLKE ADI	2003	2004	2005	2006	2007	DEĞİŞİM (\$) (2006/2007)
1	İtalya	437.665	478.035	241.018	276.726	282.262	2,0
2	Almanya	117.223	118.420	184.388	155.832	212.595	36,4
3	ABD	0	17.388	40.061	96.806	195.559	102,0
4	İngiltere	176.974	154.996	144.053	131.570	160.528	22,0
5	Çin	20.229	37.866	36.135	81.951	142.878	74,3
6	İsviçre	55.234	59.742	69.012	105.828	131.606	24,4
7	Fransa	70.296	51.637	71.913	45.419	129.982	186,2
8	Hollanda	45.697	35.104	28.701	35.611	58.369	63,9
9	Güney Kore	29.864	83.550	121.161	77.412	47.264	-38,9
10	İsveç	55.704	3.260	6.518	5.739	39.318	585,1
11	Türkiye	12.154	19.046	24.521	20.037	24.549	22,5
	Diğer	200.633	300.864	287.389	147.596	126.606	-1.046
	TOPLAM	1.221.673	1.359.908	1.254.870	1.180.527	1.551.516	31,4

Kaynak: ITC, Trade Map

Dörtlü GTİP bazında sıralandığında 2006 yılında Libya'nın başlıca makine ihraç kalemleri arasında 4,5 milyon dolar ve %39 pay ile G.T.İ.P. 8411'de yer alan "Turbo jetler, Turbo-propeller, Diğer Gaz Türbinleri" ilk sırada yer almaktadır. Diğer önemli ürünler ise buhar türbinleri; yazı, hesap, muhasebe, bilgi işlem, büro için diğer makine ve cihazların aksamı ve gemi vinçleri, maçunalar, halatlı vinçler, döner köprülerdir.

84. Fasl İtibariyle Libya'nın Makine İhracatında Dörtlü GTİP Bazında İlk 30 Kalem (1.000 \$)

GTİP	MADDE ADI	2003	2004	2005	2006
8411	TURBOJETLER, TURBO-PROPELLER, DİĞER GAZ TÜRBINLERİ	943	12.744	3.009	4.527
8406	BUHAR TÜRBINLERİ	347	0	2.658	2.362
8473	YAZI, HESAP, MUHASEBE, BİLGİ İŞLEM, BÜRO İÇİN DİĞER MAKİNE VE CİHAZLARIN AKSAMI	41	63	103	641
8426	GEMİ VİNÇLERİ, MAÇUNALAR, HALATLI VİNÇLER, DÖNER KÖPRÜLER	0	0	122	523
8414	HAVA-VAKUM POMPASI, HAVA/GAZ KOMPRESÖRÜ, VANTİLATÖR, ASPIRATÖR	707	254	845	506
8431	AGIR İS MAKİNE VE CİHAZLARININ AKSAMI, PARÇALARI	559	197	221	370
8429	DOZERLER, GREYDER, SKREYPER, EKSKAVATÖR, KÜREYİCİ, YÜKLEYİCİ VB.	0	420	3.219	314
8412	DİĞER MOTORLAR VE KUVVET ÜRETEN MAKİNELER	18	24	1	292
8413	SİVİLER İÇİN POMPALAR, SİVİ ELEVATÖRLERİ	211	366	276	271
8483	TRANSMİSYON MILLERİ, KRANKLAR, YATAK KOVANLARI, DISLİLER, ÇARKLAR	12	160	310	189

8462	METALLERİ DÖVME, İSLEME, KESME, SATAFLAMA PRESLERİ, MAKİNELERİ	26	12	0	180
8428	KALDIRMA, İSTİFLEME, YÜKLEME, BOSALTIMA MAKİNE VE CİHAZLARI	0	32	34	164
8471	OTOMATİK BİLGİ İSLEM MAKİNELERİ, ÜNİTELERİ	187	333	77	162
8415	KLİMA CİHAZLARI-VANTİLATÖRLÜ, İSİ, NEM DEĞİŞTİRME TERTİBATLI	32	10	49	148
8485	YARI İLETKEN DİSK, ELEKTRONİK ENTEGRE DEVRESİ, DÜZ PANEL GÖSTERGESİNİN İMALATI İÇ	35	58	15	148
8459	METALLERİ TALAS KALDIRARAK İSLEYEN MAKİNELİ ALETLER-TEZGAHLAR	1	12	267	140
8474	TOPRAK, TAŞ, METAL CEVHERİ VB. AYIKLAMA, ELEME VB. İÇİN MAKİNELER	0	149	231	100
8481	MUSLUKÇU, BORUCU ESYASI-BASINÇ DÜŞÜRÜCÜ, TERMOSTATİK VALF DAHİL	327	160	143	78
8466	(84.56-84.65)DE Kİ MAKİNELERİN AKSAM-PARÇALARI	0	254	0	77
8484	METAL TABAKALI CONTALAR, CONTA TAKIM VE GRUPLARI	0	161	38	58
8442	MATBAA LEVHA, SİLİNDİR VE TABEDİCİ UNSURLARI HAZIRLAYAN MAKİNA, CİHAZ VE MALZEME;	5	0	9	54
8424	SIVI, TOZLARI PÜSKÜRTMEYE, DAĞITMAYA MAHSUS MEKANİK CİHAZLAR	20	0	36	39
8457	METAL İSLEMESİNE MAHSUS İSLEME MERKEZLERİ, İSTASYONLU TEZGAHLAR		0	0	33
8407	ALTERNATİF-ROTATİF KIVILCIM ATEŞLEMELİ, İÇTEN YANMALI MOTORLAR	15	0	4	27
8425	PALANGA, VİNÇ (BASAMAKLI HARIÇ)BUCURGAT, İRGAT, KRİKOLAR	11	0	83	23
8480	METAL DÖKÜMÜ İÇİN KASALAR, PLAKALAR, KALIP MODELLERİ	33	19	34	18
8409	İÇTEN YANMALI, PİSTONLU MOTORLARIN AKSAM-PARÇALARI	98	19	14	13
8479	KENDİNE ÖZGÜ FONKSİYONLU MAKİNE VE CİHAZLAR	292	51	110	12
8401	NÜKLEER REAKTÖRLER, KARTUSLARI-YANICI ELEMANLAR	0	5	0	10
8422	YIKAMA, TEMİZLEME, KURUTMA, DOLDURMA VB. İŞLER İÇİN MAKİNE, CİHAZ	2	38	13	10

Kaynak: ITC, Trade Map

Libya'nın en fazla makine ihraç ettiği ilk beş ülke olan İtalya, İngiltere, Almanya, İsviçre ve Fransa ülkenin makine ihracatının %84'ünü teşkil etmektedir. Türkiye ise ülkenin makine ihracatında 56. sırada yer almaktadır.

84. Fasıl İtibariyle Libya'nın Ülkelere Göre Makine İhracatı (1.000 \$)

SIRA	ÜLKE ADI	2003	2004	2005	2006	2007	DEĞİŞİM (\$) (2006/2007)
1	İtalya	841	2.306	3.203	3.902	3.612	-7,4
2	İngiltere	1.519	2.175	821	999	2.344	134,6
3	Almanya	867	6.303	3.772	4.539	702	-84,5
4	İsviçre	196	2.530	391	333	607	82,3
5	Fransa	8	520	31	54	564	944,4
6	İsveç	48	123	5	153	552	260,8
7	Güney Kore	0	1	6	18	391	2072,2
8	Hollanda	1.110	2.605	864	64	368	475,0
9	Singapur	1	1	16	1	69	6800,0
10	Malta	23	20	31	18	54	200,0
	Diğer	1.586	2.071	3.611	1.478	55	-96,3
	TOPLAM	6.199	18.655	12.751	11.559	9.318	-19,4

Kaynak: ITC, Trade Map

C. TÜRKİYE İLE LİBYA'NIN MAKİNE VE AKSAMLARI SEKTÖRÜ DIŞ TİCARETİ

OAİB İştigal Alanı İtibariyle 2007 yılında Türkiye'nin Libya'ya ihracatı bir önceki yıla kıyasla %61 oranında artarak 55 milyon \$ olarak gerçekleşmiştir. 2008 yılı Ocak-Ekim döneminde ise Libya'ya gerçekleştirilen 106 milyon \$ ihracat ile Libya, ihracat gerçekleştirilen ülkeler arasında 15. sıraya yükselmiştir.

OAİB İştigal Alanı İtibariyle Türkiye'nin Makine ve Aksamları İhracatındaki Başlıca Ülkeler (\$)

SIRA	ÜLKE	2006	2007	2006 % Pay	2007 % Pay
1	ALMANYA	364.276.991	572.856.584	9,4	10,3
2	İNGİLTERE	217.723.993	356.808.114	5,6	6,4
3	ABD	290.176.830	316.374.796	7,5	5,7
4	RUSYA FED.	201.325.654	315.657.995	5,2	5,7
5	İTALYA	178.393.335	218.470.508	4,6	3,9
6	FRANSA	137.277.513	209.557.792	3,5	3,8
7	ROMANYA	132.282.456	192.116.779	3,4	3,5
8	KAZAKİSTAN	95.264.418	166.102.117	2,5	3,0
9	İRAK	99.998.143	159.954.980	2,6	2,9
10	İRAN	100.992.658	159.035.919	2,6	2,9
11	İSPANYA	92.039.922	133.899.044	2,4	2,4
12	BULGARİSTAN	94.604.851	131.554.159	2,4	2,4
13	AZERBAYCAN	72.000.144	127.509.133	1,9	2,3
14	UKRAYNA	77.629.515	110.675.017	2,0	2,0
15	YUNANİSTAN	64.756.712	90.308.001	1,7	1,6
16	SUUDI ARABİSTAN	55.183.131	88.290.940	1,4	1,6
17	EGE SER. BÖL.	71.001.940	85.096.726	1,8	1,5
18	GÜRCİSTAN	30.987.423	83.794.523	0,8	1,5

19	BELÇİKA	64.346.256	81.062.892	1,7	1,5
20	MISIR	55.516.623	80.037.729	1,4	1,4
21	BAE	47.430.486	77.793.455	1,2	1,4
22	FAS	40.388.416	75.022.412	1,0	1,4
23	SURIYE	44.349.866	72.530.121	1,1	1,3
24	BURSA SER. BÖL.	56.288.724	70.143.282	1,5	1,3
25	CEZAYİR	38.954.698	68.304.868	1,0	1,2
26	HOLLANDA	44.381.681	64.668.458	1,1	1,2
27	İST.DERİ SER..BÖL.	41.042.987	63.400.860	1,1	1,1
28	AVUSTURYA	41.357.537	59.466.699	1,1	1,1
29	ISRAİL	37.992.057	58.931.285	1,0	1,1
30	LİBYA	34.250.409	55.051.195	0,9	1,0
	DİĞER	954.639.992	1.207.857.000	24,6	21,8
	TOPLAM	3.876.855.363	5.552.333.384	100,0	100,0

Kaynak: Tüm İhracatçı Birlikleri Kayıtları

Orta Anadolu Makine ve Aksamları İhracatçıları Birliği İştilal Alanından İhracat Yapılan İlk On Beş Ülke

	ÜLKE	2007 (Ocak-Ekim)		2008 (Ocak-Ekim)	
		MİKTAR KG	DEĞER \$	MİKTAR KG	DEĞER \$
1	ALMANYA	70.967.416	462.167.138	83.888.792	568.316.051
2	RUSYA FED.	40.251.455	264.737.478	52.231.006	382.096.286
3	ABD	24.611.522	257.513.885	34.236.848	353.859.647
4	İNGİLTERE	76.948.996	290.995.926	68.436.194	288.513.576
5	İTALYA	45.820.962	176.519.971	50.678.072	254.656.654
6	FRANSA	32.732.406	171.469.329	35.375.501	230.975.785
7	ROMANYA	28.907.538	160.996.402	28.809.021	196.491.070
8	İRAN	24.229.247	125.197.837	34.725.148	195.578.749
9	AZERBAYCAN	19.702.465	100.316.391	23.049.728	164.973.940
10	IRAK	26.775.302	133.472.166	28.557.945	146.526.483
11	BULGARİSTAN	19.521.299	108.350.080	23.778.775	138.172.756
12	UKRAYNA	15.190.314	86.977.457	18.303.524	123.297.127
13	MISIR	13.157.968	64.623.306	19.285.880	113.493.536
14	İSPANYA	21.399.908	109.588.704	15.259.087	113.051.642
15	LİBYA	9.159.695	41.329.539	21.107.863	106.460.790
	DİĞER	293.498.282	1.457.614.048	305.465.254	2.027.997.906
	TOPLAM	762.874.776	4.011.869.659	843.188.638	5.404.461.996

Kaynak: Tüm İhracatçı Birlikleri Kayıtları

2001-2007 yılları arası Türkiye ile Libya arasındaki 84. fasıl ticaret rakamları aşağıdaki tabloda verilmiş olup, 2007 yılı toplam dış ticaret hacmi, 2001 yılı dış ticaret hacmine nazaran %1623 oranında artış kaydederek 4,6 milyon \$ seviyelerinden 78,6 milyon \$ seviyelerine ulaşmıştır.

2007 yılında yaklaşık 93 bin \$ 84. fasıl ithalatımıza karşılık, söz konusu ülkeye 78,5 milyon \$ ihracatımız bulunmaktadır. Libya ile makine ve aksamları sektörü dış ticaretimiz ülkemiz lehine fazla vermektedir. 2007 yılında Libya'ya olan sektör ihracatımız %61,9 artarak 78,5 milyon \$ değerinde gerçekleşmiştir. 2008 yılı Ocak-Eylül döneminde 84. fasıl itibariyle söz

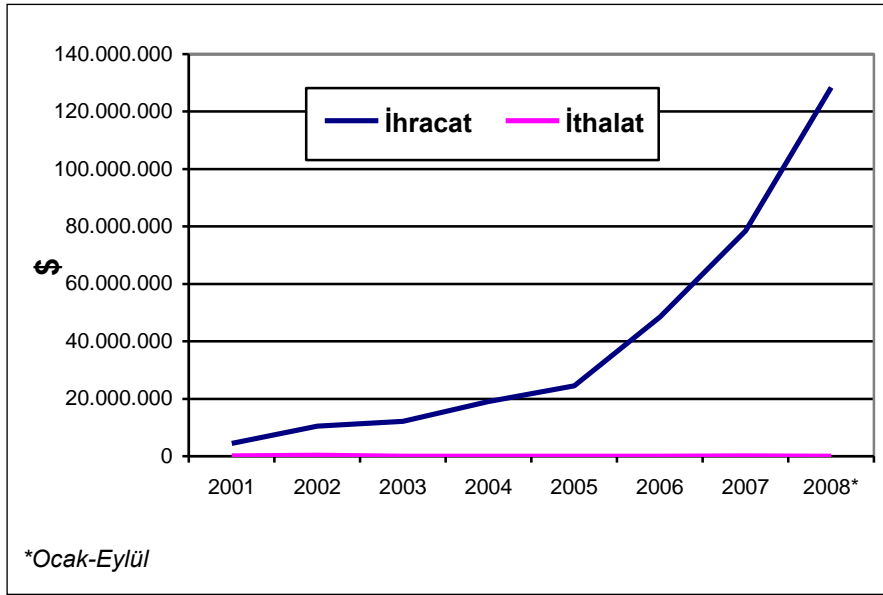
konusu ülkeden ithalatımız bir önceki yıl aynı dönemine kıyasla azalma gösterirken, ihracatımız yaklaşık %126 artış göstermiştir.

Türkiye ile Libya Arasındaki Makine ve Aksamları Dış Ticareti (\$ -84. Fasıl)

	Ocak-Aralık							Ocak-Eylül	
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2007	2008
Libya'ya İhracatımız	4.497.858	10.475.295	12.154.261	19.048.476	24.516.737	48.473.327	78.464.723	56.787.496	128.406.283
Libya'dan İthalatımız	61.269	305.000	2.048	508	14.232	36.420	92.707	92.707	365
Dış Ticaret Hacmi	4.559.127	10.780.295	12.156.309	19.048.984	24.530.969	48.509.747	78.557.430	56.880.203	128.406.648
Dış Ticaret Dengesi	4.436.589	10.170.295	12.152.213	19.047.968	24.502.505	48.436.907	78.372.016	56.694.789	128.405.918
İhracat Değişim (%)		132,9	16,0	56,7	28,7	97,7	61,9		126,1
İthalat Değişim (%)		397,8	-99,3	-75,2	2.701,6	155,9	154,5		-99,6

Kaynak: TÜİK Verileri

Türkiye ile Libya Arasındaki Makine ve Aksamları Dış Ticareti (Milyon \$ -84. Fasıl)

Kaynak: TÜİK Verileri

İHRACAT

84. fasıl bazında Türkiye'nin 2007 yılında Libya'ya yönelik başlıca ihraç kalemleri 17 milyon \$ ile "klima cihazları-vantilatörlü, ısı, nem değiştirme tertibatlı" olurken; onu 15 milyon \$ ile "buzdolapları, dondurucular, soğutucular, ısı pompaları", 12 milyon \$ ile "toprak, taş, metal cevheri vb. ayıklama, eleme vb. için makineler" takip etmiştir.

Sektör ihracatında önemli yer tutan kalemler arasında; en yüksek ihracat artışı "tohumları temizleme, ayırma, öğütme, işleme makine ve cihazları" kaleminde kaydedilmiş olup, bu

kalemin ihracat değeri yaklaşık 290 bin \$’dan 1,6 milyon \$’a ulaşmıştır. İkinci büyük artış ise 1,8 milyon \$’lık ihracatı ile “ağır iş makine ve cihazlarının aksamı, parçaları”nda yaşanmıştır.

Libya’ya Makine ve Aksamları İhracatımızda Başlıca Kalemler (84.Fasıl-\$)

	DÖRTLÜ GTİP	GTİP TANIMI	2006	2007	Değişim %
1	8415	KLİMA CİHAZLARI-VANTİLATÖRLÜ, İSİ, NEM DEĞİSTİRME TERTİBATLI	4.770.721	16.821.170	252,6
2	8418	BUZDOLAPLARI, DONDURUCULAR, SOĞUTUCULAR, İSİ POMPALARI	11.480.074	15.078.755	31,3
3	8474	TOPRAK, TAS, METAL CEVHERİ VB. AYIKLAMA, ELEME VB. İÇİN MAKİNELER	11.703.240	11.603.300	-0,9
4	8481	MUSLUKÇU, BORUCU ESYASI-BASINÇ DÜŞÜRÜCÜ, TERMOSTATİK VALF DAHİL	1.973.932	5.799.326	193,8
5	8429	DOZERLER, GREYDER, SKREYPER, EKSKAVATÖR, KÜREYİCİ, YÜKLEYİCİ VB.	3.081.950	4.402.397	42,8
6	8413	SİVİLER İÇİN POMPALAR, SİVİ ELEVATÖRLERİ	1.067.608	2.616.665	145,1
7	8479	KENDİNE ÖZGÜ FONKSİYONLU MAKİNE VE CİHAZLAR	1.629.762	1.967.069	20,7
8	8428	KALDIRMA, İSTİFLEME, YÜKLEME, BOSALTMA MAKİNE VE CİHAZLARI	433.003	1.808.175	317,6
9	8431	AGIR İS MAKİNE VE CİHAZLARININ AKSAMI, PARÇALARI	377.823	1.783.245	372,0
10	8409	İÇTEN YANMALI, PİSTONLU MOTORLARIN AKSAM-PARÇALARI	978.051	1.699.074	73,7
11	8421	SANTRİFÜJLE ÇALISAN KURUTMA, FİLTRE, ARITMA CİHAZLARI	441.007	1.675.709	280,0
12	8437	TOHURLARI TEMİZLEME, AYIRMA, ÖGÜTME, İSLEME MAKİNE VE CİHAZLARI	290.401	1.619.968	457,8
13	8414	HAVA-VAKUM POMPASI, HAVA/GAZ KOMPRESÖRÜ, VANTİLATÖR, ASPIRATÖR	521.069	1.337.289	156,6
14	8450	ÇAMASIR YIKAMA MAKİNELERİ	1.241.902	1.005.108	-19,1
15	8422	YIKAMA, TEMİZLEME, KURUTMA, DOLDURMA VB. İSLER İÇİN MAKİNE, CİHAZ	287.130	927.586	223,1
16	8465	AGAÇ, MANTAR, KEMİK, SERT KAUCUK, PLASTİK VB. İSLEME MAKİNELERİ	767.308	740.162	-3,5
17	8483	TRANSMİSYON MILLERİ, KRANKLAR, YATAK KOVANLARI, DİSLİLER, ÇARKLAR	446.160	690.727	54,8
18	8462	METALLERİ DÖVME, İSLEME, KESME, SATAFLAMA PRESLERİ, MAKİNELERİ	416.193	565.671	35,9
19	8426	GEMİ VİNÇLERİ, MAÇUNALAR, HALATLI VİNÇLER, DÖNER KÖPRÜLER	253.350	543.226	114,4
20	8471	OTOMATİK BİLGİ İSLEM MAKİNELERİ, ÜNİTELERİ	198.837	524.400	163,7
		DİĞERLERİ	6.113.806	5.255.701	-14,0
		TOPLAM	48.473.327	78.464.723	61,9

Kaynak: TÜİK Verileri

TÜİK verilerine göre Libya’ya yönelik olarak makine sektörü toplamı ihracatı (84. fasıl tamamı ve 84. fasıl dışı Orta Anadolu Makine ve Aksamları İhracatçıları Birliği işgal alanı), 2007 yılında bir önceki yıla göre %60 oranında artarak 79,7 milyon \$’a ulaşmıştır. 2007 yılında Libya’ya yönelik makine sektörü ihracatında, 32 milyon \$’lık ihracatı ile “klimalar ve soğutma makineleri” mal grubunun ilk sırada yer aldığı görülmektedir. 2007 yılında ihracatında en fazla ihracat artış gerçekleşen mal grubu ise “türbinler-turbojetler, aksam ve parçalar” olmuştur.

Türkiye ile Libya Arasında Makine Sektör Toplamı İhracat Rakamları (\$)

	MAL GRUBU	2006	2007	(%) Değişim
1	KLİMALAR VE SOĞUTMA MAK.	16.250.795	31.899.925	96,3
2	İNŞAAT VE MADENCİLİKTE KULLAN. MAK. AKS. PÇ.	15.609.314	17.943.089	15,0
3	VANALAR	1.973.932	5.799.326	193,8
4	DİĞER MAKİNELER, AKSAM VE PARÇALAR	2.631.350	4.200.352	59,6
5	POMPALAR VE KOMPRESÖRLER	1.588.677	3.953.954	148,9
6	GIDA SAN. MAKİNELERİ, AKS. VE PARÇ.	788.986	2.893.480	266,7
7	TAKIM TEZGAHLARI	2.455.077	2.753.491	12,2
8	YÜK KALDIRMA, TAŞIMA VE İSTİFLEME MAK., AKS., PÇ.	1.045.982	2.705.684	158,7
9	MOTORLAR, AKSAM VE PARÇALARI	1.035.293	1.884.129	82,0
10	TARIM VE ORMANCILIKTA KULLANILAN MAK., AKS., PÇ.	696.210	1.349.184	93,8
11	KURUTMA, YIKAMA MAK. AKS. PÇ.	1.298.102	1.224.656	-5,7
12	AMBALAJ MAKİNELERİ, AKSAM- PARÇALARI	230.930	709.928	207,4
13	BÜRO MAKİNELERİ	268.783	597.815	122,4
14	TÜRBİNLER-TURBOJETLER, AKSAM VE PARÇALAR	71.977	439.789	511,0
15	ISITICILAR VE FIRINLAR	2.259.914	366.946	-83,8
16	TEKSTİL VE KONFEKSİYON MAKİNELERİ, AKS. VE PARÇ.	116.478	309.360	165,6
17	REAKTÖRLER VE KAZANLAR	104.478	199.956	91,4
18	HADDE VE DÖKÜM MAK., KALIPLAR, AKS. VE PARÇ.	1.019.207	195.619	-80,8
19	KAĞIT İMALİNE VE MATBAACILIĞA MAHSUS MAK.	160.249	107.817	-32,7
20	RULMANLAR	88.426	93.780	6,1
21	KAUÇUK, PLASTİK, LASTİK İŞLEME VE İMALİ MAK.	153.789	70.963	-53,9
22	DERİ İŞLEME VE İMALAT MAKİNELERİ, AKS. VE PARÇ.	0	3.220	-
23	SİLAH VE MÜHİMMAT	4.730	1.722	-63,6
	TOPLAM	49.852.679	79.704.185	59,9

Kaynak: TÜİK Verileri

İTHALAT

2007 yılında Türkiye'nin 84. fasıl itibariyle Libya'dan ithalatı bir önceki yıla göre %155'lik artışla 93 bin \$ olarak gerçekleşmiştir.

2007 yılında Türkiye'nin Libya'dan 84. fasıl itibariyle en fazla ithal ettiği mal grubu, 46 bin \$ ile "dozerler, greyder, skreyper, ekskavator, küreyici, yükleyici vb." olurken, onu 39 bin \$ ile "kendine özgü fonksiyonlu makine ve cihazlar.", 6 bin \$ ile "(84.56-84.65)'deki makinelerin aksam ve parçaları" takip etmiştir.

Libya'dan Makine ve Aksamları İthalatımızda Başlıca Kalemler (84.Fasıl-\$)

	DÖRTLÜ GTİP	GTİP TANIMI	2006	2007	Değişim %
1	8429	DOZERLER, GREYDER, SKREYPER, EKSKAVATÖR, KÜREYICI, YÜKLEYICI VB.	0	46.192	-
2	8479	KENDINE ÖZGÜ FONKSİYONLU MAKINE VE CİHAZLAR	0	38.735	-
3	8466	(84.56-84.65) DEKİ MAKİNELERİN AKSAM VE PARÇALARI	0	5.714	-
4	8481	MUSLUKÇU, BORUCU ESYASI-BASINÇ DÜŞÜRÜCÜ, TERMOSTATİK VALF DAHİL	3.024	1.550	-48,7
5	8431	AGIR İS MAKİNE VE CİHAZLARININ AKSAMI, PARÇALARI	0	516	-
6	8413	SIVILAR İÇİN POMPALAR, SIVI ELEVATÖRLERİ	1.581	0	-100,0
7	8418	BUZDOLAPLARI, DONDURUCULAR, SOĞUTUCULAR, İSİ POMPALARI	21.000	0	-100,0
8	8422	YIKAMA, TEMİZLEME, KURUTMA, DOLDURMA VB. İSLER İÇİN MAKİNE, CİHAZ	10.815	0	-100,0
		TOPLAM	36.420	92.707	154,5

Kaynak: TÜİK Verileri

84. fasılın tamamı ve 84. fasıl dışı OAİB işgal alanı itibariyle 2007 yılında Libya'dan makine ithalatımızda, 47 bin \$ ile “inşaat ve madencilikte kullanılan makine aksam ve parçaları” mal grubunun ilk sırada yer aldığı görülmektedir.

Türkiye ile Libya Arasında Makine Sektör Toplamı İthalat Rakamları (\$)

	MAL GRUBU	2006	2007	(%) Değişim
1	İNŞAAT VE MADENCİLİKTE KULLAN. MAK. AKS. PÇ.	0	46.708	-
2	DİĞER MAKİNELER, AKSAM VE PARÇALAR	0	38.735	-
3	TARIM VE ORMANCILIKTA KULLANILAN MAK., AKS.,PÇ.	0	22.361	-
4	TAKIM TEZGAHLARI	0	5.714	-
5	VANALAR	3.024	1.550	-48,7
6	KLİMALAR VE SOĞUTMA MAK.	21.000	0	-100,0
7	POMPALAR VE KOMPRESÖRLER	1.581	0	-100,0
8	GIDA SAN. MAKİNELERİ, AKS. VE PARÇ.	0	0	-
9	YÜK KALDIRMA,TAŞIMA VE İSTİFLEME MAK.,AKS.,PÇ.	0	0	-
10	MOTORLAR, AKSAM VE PARÇALARI	0	0	-
11	KURUTMA, YIKAMA MAK.AKS.PRÇ.	0	0	-

12	AMBALAJ MAKİNELERİ, AKSAM- PARÇALARI	10.815	0	-100,0
13	BÜRO MAKİNELERİ	0	0	-
14	TÜRBİNLER-TURBOJETLER, AKSAM VE PARÇALAR	0	0	-
15	ISITICILAR VE FIRINLAR	0	0	-
16	TEKSTİL VE KONFEKSİYON MAKİNELERİ, AKS. VE PARÇ.	0	0	-
17	REAKTÖRLER VE KAZANLAR	0	0	-
18	HADDE VE DÖKÜM MAK., KALIPLAR, AKS. VE PARÇ.	0	0	-
19	KAĞIT İMALİNE VE MATBAACILIĞA MAHSUS MAK.	0	0	-
20	RULMANLAR	0	0	-
21	KAUÇUK, PLASTİK, LASTİK İŞLEME VE İMALİ MAK.	0	0	-
22	DERİ İŞLEME VE İMALAT MAKİNELERİ, AKS. VE PARÇ.	0	0	-
23	SİLAH VE MÜHİMMAT	0	0	-
	TOPLAM	36.420	115.068	215,9

Kaynak: TÜİK Verileri